

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 421. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357019584/facsimile.pdf> (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

de mellem dem vekslede Breve for Dagen, hvis usunde Lidenskabelighed tyder paa, at de nærrede en fra begge Sider lige overophidset Følelse for hinanden og at begges Forstand var angreben. Kleist tiltaler Veninden, Fru Henriette Vogel, med Udtryk som «min Jette, mit Alt, mine Slotte, Agre, Enge og Vinbjerge, mit Livs Sol, mit Bryllup, mine Børns Daab, mit Sørgepil, mit Ry, min Skytsengel, min Kerub og Seraf!», medens hun svarer: «Mit Værn og Værge, mit Sværd, mit Spyd, mit Panser, mit Skjold» og deslige.

Saavidt var det tilsidst efter mangfoldige og mangeaarige Ulykker kommet med denne udkaarne Aand.

Heinrich v. Kleist var af adelig Slægt, udgaet fra en gammel præstisk Officersfamilie, der i det attende Aarhundrede havde frembragt en Digter, og han havde allerede som ung Fændrik gjort et Felttog med, da den militære Stand blev ham forhadt og den uklare Følelse af hans overordenlige Evner drev ham til at forsøge sig som Videnskabsdyrker. Han begyndte 1799 at studere ved Universitetet i hans Fødeby Frankfurt an der Oder. Her fordybede han sig i Filosofi, Matematik, gamle Sprog, og levede tiltrods for sin Ungdom et Liv i grublende Alvor, ganske indadvendt i stum Lidenskabelighed. Paa kejtet, næsten pedantisk Maade stræbte han at opdrage sin Søster og uddanne sin Forlovede til at forstaa ham. I det følgende Aar forlod han Frankfurt for i Berlin at studere videre. Allerede tidligt udviklede der sig hos ham en skæbnesvanger Drift til i ethvert Anliggende at sætte Alt paa ét Kort; hans Biograf Wilbrandt har træffende sammenlignet hans Karakter med Werthers: som Werther havde han Sjælens mørke Utilfredsstillethed, det tunge Blod, den bitre Indesluttehed, en ligesom med Hænder gribende og befølede Indbildningskraft, Forstandens indædte Grublen, den stadige Dvælen ved alt Kvalfuldt, Følelsens brusende Overstrømmen.

Da Troen paa hans Digterkald vaagnede hos ham, vovede han i lang Tid ikke at røbe sig for sine Nærmeste; han fjernede sig, isolerede sig for at vinde Klarhed over sine Evner. Da for første Gang Planen til en Digtning spirede i ham, forekom det ham, som smilede «noget som jordisk Lykke» ham imøde for Fremtiden. Dristig og voldsom som han var, haabede han straks ved første Forsøg at kunne frembringe et Mesterværk. Forsøget mislykkedes for den umodne Begynder. Da han et Aar senere fattede Planen til det Sørgepil, der skulde sysselsætte ham hele

hans Ungdom igennem, nemlig *Robert Guiscard*, var det i den ganske bestemte Hensigt at overbyde Goethes og Schillers klassiske Poesi »ved et nyt Kunstprincip»; han vilde sammensmelte Æschylos og Shakespeare, Antikens og Renæssancens Fortrin i sin Kunst, forene Dyrkelsen af det Skønne med Trofasthed mod Naturen, udadtilig Form med tragiske Sammenstøds yderste Rædsler.

Han havde endnu ikke Kraft til at frembringe noget Helt og maatte lægge Værket tilside.

I den slappe Stemning, som det mislykkede Forsøg fremkaldte, vendte han sig til Videnskaben. Han vilde kun Et, finde Sandheden, og det Sandheden ganske i Almindelighed. Med den Selvopiærtes naive Tillid kastede han sig over Filosofien i det Haab, i den at finde den hele og fulde Sandhed, efter hvilken han kunde rette sig i Liv og Død.

Det var Kants Filosofi, som han gav sig til at granske, og det Indtryk, den gjorde paa ham, var ubetinget nedslaaende. Han havde ventet i Filosofien at finde en Religion, og Erkendelseslæren beviste ham, at vi overhovedet ikke kan naa Sandheden, aldrig erfare hvad Tingene er i sig selv, men kun formaar at se Genstandene saaledes, som vore Organer viser os dem, det vil sige, at den som har grønne Brillen ser Tingene grønne og den som har røde ser lutter Rødt. Det var ham, som om hans eneste og højeste Mål var sunket sammen, da han indsaa, at Sandhedens Erkendelse, som han havde forestilt sig den, ikke var mulig.

I denne sjælelige Opløsningstilstand fattede han som andre Romantikere Tanken om at klamre sig til et System af Dogmer, enten til den protestantiske Rettroenhed eller til den katolske Religion som den myndigst bydende og ældste. Fra Dresden skriver han: »Intet var saa egnet til at føre mig bort fra Videnskabens sørgelige Omraade som de Kunstværker, der er ophobede i denne By . . . Dog ingensteds følte jeg mit Hjerte saaledes rørt som i den katolske Kirke, hvor den mest ophøjede Musik forener sig med de andre Kunster om med Magt at gribe Hjertet. Vor Gudstjeneste er slet ikke nogen. Den taler kun til den kolde Forstand; men til alle Sanser taler den katolske Fest . . . Ak kun en Draabe Glemsel, og med Vellyst var jeg bleven Katolik.»

Han overvinder vel disse Griller, men at tvinge sig til Arbejd er ham umuligt, efter at han er kommen til Kundskab